

Friluftspan för Bengtsfors kommun 2025–2035

Antagande handling

Denna samrådsversion av Friluftsplän för Bengtsfors har tagits fram på uppdrag av Kommunstyrelsen i Bengtsfors kommun. Arbetet har drivits i en projektgrupp bestående av:

Anna Hjelmberg, kultur- och fritidschef
Johan Lilljeqvist, handläggare fritid
Maria Andersson, plan- och bygglovschef
Crister Blüme, destinationsutvecklare
Jonas Stenström, konsult natur- och friluftsliv
Anna Elf, konsult natur- och friluftsliv

Framsidesfoton: Jonas Ingman/westsweden.com (vandring vid sjö och cyklister vid Lelång) och NORR_Johanna Fraenkel/westsweden.com (paddling i Laxsjön).

Statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt är medfinansier för genomförandet av detta projekt.

Förord

Naturen i Bengtsfors kommun skapar grunden för friluftsliv. Ett fantastiskt sjösystem som lockar till besök från när och fjärran. Stora barrskogar omväxlar med lövskog, myrar och småskaliga odlingslandskap. Här finns lite av varje för alla smaker, både på bekvämt avstånd från tätorterna och mer avlägsna vildmarksområden. Man kan vandra, plocka bär och svamp, cykla, orientera och rida. Eller kanske bada, fiska, paddla eller åka båt på någon av kommunens närmare 400 insjöar. Möjligheterna är oändliga. Det är främst fantasin och den enskildes intressen som sätter gränser.

Naturen och friluftslivet är en del av kommunens själ. Satsningar på friluftsliv och naturturism bidrar till en positiv bild av kommunen vilket påverkar in- och utflyttning och därmed indirekt kommunens skatteintäkter. Ökad turism utvecklar näringslivet och skapar nya arbetstillfällen.

Satsningar på friluftsliv leder till en aktiv och friskare befolkning, både bland unga och gamla. Att tidigt skapa goda vanor ger glädje livet ut. En friskare och mer välmående befolkning minskar kommunens utgifter för vård och omsorg. Varje enskild människa som ges möjligheter till ett friskare liv innebär en stor besparing för samhället. Genomtänkta satsningar på friluftsliv är relativt billiga i jämförelse med andra typer av åtgärder.

Genom satsningar på friluftsliv, särskilt för de unga, bidrar vi till att få en upplyst skara medborgare med ödmjukhet och kunskap om en av vår tids stora ödesfrågor – vår gemensamma miljö. Friluftslivet utövas i den natur som vi alla måste bevara. Bad, fiske, kajak- och båtliv är beroende av rena sjöar. Vandring och svamp- och bärplockning är beroende av att bevarad skog och natur. Arbetet med friluftsliv och miljöhänsyn går därför hand i hand.

Sverige är unikt på det sätt att naturen är tillgänglig för allmänheten tack vare allemansrätten. Men detta ställer också krav på den enskildes ansvar att visa hänsyn till biologisk mångfald, känslig mark och markägarens intressen. För att säkerställa att Bengtsfors kommun fortsätter att vara en attraktiv plats för friluftsliv är det viktigt att integrera grön infrastruktur och ekosystemstjänster i kommunens planering och utveckling. Genom att göra detta kan vi skapa en hållbar framtid där naturen och friluftslivet går hand i hand.

Friluftslivet är viktigt för kommunen ur flera olika aspekter såsom jämlikhet, tillgänglighet, miljö och folkhälsa. Genom god planering och genomtänkta åtgärder kan samhället, kommunen, föreningar och organisationer hjälpas åt. Ett samarbete både för att bevara och vårda naturen, men också för att underlätta och stimulera för den enskilde att bedriva friluftsliv. Därför har Bengtsfors kommun tagit fram denna friluftsplän.

Innehåll

DEL 1 – INLEDNING.....	5
<i>Uppdrag och genomförande.....</i>	<i>5</i>
<i>Syftet med planen.....</i>	<i>5</i>
<i>Friluftspanens status.....</i>	<i>5</i>
<i>Ansvar för planens genomförande.....</i>	<i>6</i>
<i>Planens omfattning</i>	<i>6</i>
<i>Friluftskartan.....</i>	<i>6</i>
<i>Koppling till andra styrdokument och strategier.....</i>	<i>7</i>
<i>Friluftslivets aktörer.....</i>	<i>8</i>
<i>Vision för friluftslivet i Bengtsfors kommun.....</i>	<i>9</i>
<i>Vision 2014 – Bengtsfors en livskraftig kommun.....</i>	<i>9</i>
<i>Nationella mål för friluftslivet.....</i>	<i>10</i>
DEL 2 – BESKRIVNING AV FÖRUTSÄTTNINGAR	11
SÄRSKILT VÄRDEFULLA FRILUFTSOMRÅDEN	11
<i>Riksentresse för friluftsliv.....</i>	<i>11</i>
<i>Tätortsnära friluftsområden enligt MB 3:6.....</i>	<i>15</i>
<i>Skolskogar.....</i>	<i>17</i>
<i>Naturreservat.....</i>	<i>17</i>
SJÖSYSTEMET	19
<i>Badplatser.....</i>	<i>19</i>
<i>Båtliv.....</i>	<i>19</i>
<i>Paddling.....</i>	<i>20</i>
<i>Fiske.....</i>	<i>21</i>
SPÅR OCH LEDER	23
<i>Vandringleder och motionsspår</i>	<i>23</i>
<i>Cykel.....</i>	<i>24</i>
LOKALER, IDROTTSPLATSER, LEKPLATSER OCH UTEGYM	27
DEL 3 – MÅL OCH ÅTGÄRDER.....	29
<i>Ärendehantering och fysisk planering.....</i>	<i>29</i>
<i>Samverkan och samordning.....</i>	<i>29</i>
<i>Barn, äldre och särskilda grupper.....</i>	<i>29</i>
<i>Information.....</i>	<i>29</i>
<i>Tätortsnära friluftsområden.....</i>	<i>30</i>
<i>Badplatser.....</i>	<i>30</i>
<i>Fiske.....</i>	<i>30</i>
<i>Båtliv och kanot.....</i>	<i>30</i>
<i>Lokaler</i>	<i>30</i>
<i>Spår, leder, gång- och cykelvägar.....</i>	<i>30</i>
<i>Aktuella åtgärdsbehov.....</i>	<i>31</i>
<i>Kvalitetskriterier för motionsspår och vandringsleder</i>	<i>31</i>
DEL 4. TABELLER	33

Del 1 – Inledning

Uppdrag och genomförande

Denna friluftsplän har tagits fram på uppdrag av kommunstyrelsen och med stöd av statliga bidrag för lokala naturvårdsprojekt (LONA - lokala naturvårdssatsningen). Kommunstyrelsen gav 2021-03-17 i uppdrag åt kultur- och fritidsenheten att vara samordnare och tillsammans med andra aktörer ta fram ett förslag till en friluft- och/eller fritidsplan för Bengtsfors kommun.

Arbetet har drivits i en projektgrupp bestående av tjänstepersoner från kultur- och fritidsenheten, utvecklings- och administrationsenheten, samhällsbyggnadsenheten samt konsulten Naturcentrum AB. Arbetet påbörjades 2022.

En kartläggning av befintliga underlag avseende natur-, kultur- och friluftsvärden har genomförts. Befintlig kunskap har sammanställts och kompletterats med en del översiktliga fältkontroller. Under hösten 2023 genomfördes en workshop tillsammans med berörda föreningar. Resultatet av workshopen redovisas i separat bilaga. *Friluftsliv i Bengtsfors kommun. Resultat av workshop 2023-10-05.*

Under 2024–2025 har arbetet fortsatt genom framtagande av denna samrådsversion, som nu skickas på remiss.

Syftet med planen

Friluftsplänen är ett underlag för långsiktig planering och utveckling av friluftslivet i Bengtsfors kommun.

Friluftsplänens status

Friluftsplänen har status som kunskaps- och planeringsunderlag. Den är inte juridiskt bindande men ska vara vägledande för den fysiska planeringen och användas vid ställningstaganden som rör friluftslivsfrågor och bevarandet av dess intressen inom kommunen.

Ansvar för planens genomförande

Ansvaret för planens genomförande delas mellan olika kommunala enheter och avtalspartners. Dessa redovisas i tabell 1.

Tabell 1. Ansvar för planens genomförande

Namn	Ansvarsområde
Kultur- och Fritidsenheten	Samordnande funktion för genomförande av planen.
Samhällsbyggnadsenheten	Ansvarar för att friluftslivets intressen tillgodoses i den fysiska planeringen.
Utvecklings- och administrationsenheten	Ansvarar för folkhälsa, destinationsutveckling och kommunikation.
Bengtsfors Teknik AB	Utförarorganisation som anlitas för bland annat röjningsinsatser och reparationer.
Bengtsfors Energi AB	El vid arrangemang, elreparationer, elljusspår mm.
Avtalspartners	Skötsel, drift och underhåll av överenskomna områden.

Planens omfattning

Bengtsfors friluftsplän består av fyra delar samt en separat bilaga:

Del 1. Inledning.

Del 2. Beskrivning av förutsättningar.

Del 3. Mål och åtgärder.

Del 4. Tabeller.

Bilaga. Friluftsliv i Bengtsfors kommun. Resultat av workshop 2023-10-05.

Planen beskriver förutsättningarna för friluftsliv i kommunen och hur kommunen ska arbeta med friluftslivsfrågor på ett strukturerat sätt. Den redovisar kommunens roll i arbetet med friluftsliv, kommunens vision, vilka mål som kommunen vill uppnå och vilka åtgärder som krävs för att målen ska uppnås.

Arbetet med planen har utgått från den officiella definitionen av friluftsliv, som bland annat finns i Förordningen SFS 2010:2008 om statsbidrag till friluftorganisationer, och formuleras så här: "Friluftsliv är vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling."

Planen omfattar även ett avsnitt som redovisar kommunens samtliga idrottsanläggningar, kommunala samlingslokaler och lekplatser, även om vissa av dessa inte går in under den officiella definitionen för friluftsliv. Det har gjorts därför att friluftsliv ofta går hand i hand med andra typer av motion och fritidsaktiviteter. Det finns således fördelar med att se helheten och samordna planering, åtgärder och olika typer av aktiviteter.

Friluftskartan

Under början av 2024 togs en friluftskarta fram som beskriver kommunens förutsättningar och utbud av friluftaktiviteter. Friluftskartan vänder sig till turister och allmänhet i syfte att stimulera till friluftsliv. Kartan är dessutom ett viktigt kunskapsunderlag som kompletterar friluftsplänen.

Koppling till andra styrdokument och strategier

Friluftsplänen ska utgöra underlag för den kommunala planeringen i allmänhet och i synnerhet inför framtagande av nästa översiktsplan samt detaljplaner.

Friluftsplänens ställningstagande grundar sig dessutom på nuvarande översiktsplan och andra kommunala strategiska dokument. Dessa är främst

- nuvarande översiktsplan
- naturvårdsprogram
- äldreomsorgsplan
- kommunens näringslivsstrategi.

Nuvarande översiktsplan för Bengtsfors kommun är antagen av kommunfullmäktige 2013. Översiktsplanen ger vägledning för mark- och vattenanvändning inom kommunen. Den är inte juridiskt bindande men starkt vägledande och redogör för visioner såväl som restriktioner vad gäller mark- och vattenanvändning.

I översiktsplanen från 2013 anges en rad olika stycken som varit vägledande för arbetet med denna friluftsplän. Det står till exempel att det i Bengtsfors kommun ska finnas ett rikt utbud av kulturliv och fritidsaktiviteter, vilket är nödvändigt för en god livsmiljö. Fritiden är av stor betydelse för folkhälsan. Vidare står att kommunen har mycket god tillgång till en av de bästa av förutsättningarna för utövande av fritidsaktiviteter, nämligen naturen. Möjligheterna till vandring, cykling, bad, båtliv, paddling, fiske, bär- och svampplockning är bästa tänkbara i Bengtsfors kommun. Tillgängligheten till naturen är viktig för att vi ska kunna utnyttja alla möjligheter. Det handlar till exempel om att den tätortsnära skogen sköts på ett sådant sätt att den inbjuder till att vistas i den, att det finns iläggingsramper, båtplatser och i vissa fall parkeringsplatser. Kommunens roll är att stödja fritidsaktiviteter genom till exempel föreningsbidrag, eller genom att ta ett ägar-/driftansvar för idrottsanläggningar.

Naturvårdsprogram för Bengtsfors kommun är antaget av kommunfullmäktige 2013. Programmet är inte juridiskt bindande men starkt vägledande när det gäller bevarandet av naturvärdena inom kommunen. Det ska vara vägledande för den fysiska samhällsplaneringen och användas vid ställningstaganden i natur- och miljövårdsfrågor.

Naturvårdsprogrammet utgör ett kunskapsunderlag för alla som har ett intresse av naturmiljön i kommunen. Genom spridning av kunskap vill kommunen bidra till ett lyckat naturvårdsarbete, för att även framtida generationer ska kunna ta del av och njuta av naturen.

I naturvårdsprogrammet finns angivet hur kommunen ska hantera friluftslivets intressen i samband med planering och i beslut. I programmet står att kommunen i all planering, prövning och lovgivning ska bedöma risken för att friluftslivets intressen skadas och att friluftslivets intressen av naturområden ska beaktas.

Äldreomsorgsplan för Bengtsfors kommun 2023–2030 är antagen av kommunfullmäktige 2022. Planen har till syfte att ange inriktning och styrning på en övergripande nivå för äldreomsorgen i kommunen. I den delen av planen som hanterar framtidsviktiga frågor för äldreomsorgen finns avsnittet Förebyggande och hälsofrämjande arbete. I detta avsnitt framförs följande: "Förebyggande insatser till äldre innefattar flera olika delar. Med tanke på den kommande demografiska

utmaningen som kommer påverka Dalslandskommunerna mer och tidigare jämfört med riket i stort är det förebyggande arbetet av särskilt stor vikt. Att arbeta förebyggande riktat mot äldre personer handlar om att stärka möjligheterna att hålla sig frisk så länge som möjligt i livet, både fysiskt och psykiskt.”

Kommunens arbete med friluftsliv har också koppling till kommunens näringslivsstrategi, antagen 2020 och gäller tills vidare. I stycket om besöksnäring fastslås att ”Bengtsfors kommun ska fortsätta vara ett växande besöksmål. Besöksnäringen ska vara ett skyltfönster som lockar till etableringar i alla branscher.” Detta ska uppnås genom att:

- Utveckla Dalslands kanal som en ryggrad i besöksmålet Bengtsfors kommun i samarbete med Dalslands kommuner, Årjängs kommun och västra Värmland.
- Förbättra mottagandet och höja kvaliteten för besöksmålet Bengtsfors kommun.
- Förbättra förutsättningarna för nyetablering och utveckling av antalet gästbäddar.
- Utveckla Bengtsfors kommun, i samarbete med övriga Dalslandskommuner, till en internationellt stark och väletablerad ”outdoor-destination” i syfte att skapa nya etableringar och tillväxt bland befintliga företag genom förädling av turistiska råvaror.

Kommunens arbete med friluftsliv har också koppling till pågående arbete med program för grön infrastruktur.

Friluftslivets aktörer

Friluftsliv bedrivs av enskilda människor eller i grupp. Stat, region och kommuner skapar förutsättningar som gör att den enskilde eller föreningar kan göra aktiva och positiva val.

Ideella föreningar har en viktig roll för att skapa intresse, sprida kunskap och ge inspiration. I Bengtsfors kommun finns en rad idrottsföreningar, byalag, samhällsföreningar och andra föreningar av stor betydelse för kommunens friluftsliv. I kommunen finns också den ideella föreningen DANO, som drivs i samarbete mellan kanotuthyrare, markägare och kommuner, och Camp Dalsland som arrangerar diverse tävlingar för cykel, löpning och kanot och som drivs av företag inom besöksnäring och näringsliv.

Kommunens roll

Kommunen har en nyckelroll i samverkan med andra aktörer. Det innebär bland annat:

- att vara den aktör som tar ansvar för den långsiktiga planeringen och förvaltningen av friluftslivets infrastruktur, eller se till att någon annan tar ansvar
- att samordna och stödja ideella föreningars, myndigheters och andras åtgärder för friluftsliv
- att beakta friluftsliv i den kommunala planeringen till exempel vid framtagande av bland annat översiktsplaner och detaljplaner
- att särskilt beakta barn, äldre och särskilda gruppers behov
- att tillhandahålla information, till exempel om aktiviteter, områden och allemansrätt.

Exempel på aktörer som kommunen samverkar med:

- Västkuststiftelsen
- Organisation kring Pilgrimsleden
- Dalslands kanal
- DANO
- Markägare
- Byalag och hembygdsföreningar
- Idrottsföreningar
- Naturskyddsföreningen
- Lokala turist- och evenemangsarrangörer
- Skolor
- Lokala företag
- Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Nationella och regionala aktörer

Till skillnad från många andra frågor i samhället ligger friluftslivsfrågorna inte på någon enskild central myndighet med tydliga mål, riktlinjer och budgeterade medel. Det centrala ansvaret delas i stället mellan Naturvårdsverket, Boverket, Skogsstyrelsen, Tillväxtverket, Folkhälsomyndigheten och Skolverket. Svenskt Friluftsliv har till uppgift att fördela statsbidrag till friluftslivets organisationer. Länsstyrelsen har ett samordningsansvar på regional nivå.

Vision för friluftslivet i Bengtsfors kommun

Här nedan formuleras en vision för arbetet med friluftslivet i Bengtsfors kommun – så som den formulerats under arbetet med denna friluftspan. Visionen är sprungen ur Vision 2014 som presenteras nedan.

Ett friluftsliv med stark koppling till naturen stärker Bengtsfors kommun som en attraktiv och livskraftig kommun.

Ett lättillgängligt, rikt och hållbart friluftsliv är en angelägenhet för alla invånare i Bengtsfors kommun. Oaktat våra olikheter, bakgrunder, behov och åldrar är naturen en mötesplats för friluftsliv och gemenskap. Friluftslivet och naturen är en viktig samlingspunkt och hälsofrämjare där det känns tryggt och enkelt att vara. Friluftslivet och naturen bidrar till människors livskvalitet, förståelse för naturen och dess värden och kommunen som en attraktiv plats att bo, besöka och jobba i. Friluftslivet med allemansrätten som grund är tillgängliggjord för alla.

Vision 2014 – Bengtsfors en livskraftig kommun

2014 antogs den nu gällande visionen för Bengtsfors kommun "Vision 2014 - Bengtsfors kommun är en livskraftig kommun genom samarbete och individuell utveckling". Till förverkligandet av vision 2014 togs ett antal framgångsfaktorer fram som skulle bidra till uppfyllnad av visionen. Som en framgångsfaktor framförs att kommuninvånarna har en rik fritid där man tar vara på naturen för friluftsliv, motion, jakt- och fiske, bär- och svampplockning.

Nationella mål för friluftslivet

Rik tillgång till natur, individers intresse och ideella organisationers engagemang är viktigt för människors möjlighet till friluftsliv. Det är utgångspunkten för de tio mål för friluftslivspolitikerna som regeringen beslutade om i december 2012. Dessa nationella mål ska även genomsyra arbetet med friluftsliv i Bengtsfors kommunen.

Naturen är tillgänglig för alla

Detta innebär att det ska finnas stora möjligheter att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet. Områden med god tillgänglighet ska finnas utpekade och vara kända och uppskattade.

Engagemang och samverkan står i centrum

Detta innebär att personligt och ideellt engagemang ska öka. Ökad samverkan mellan personer och organisationer bidrar till att fler människor ägnar sig åt friluftsliv.

Allemansrätten är grunden för friluftslivet

Detta innebär att allemansrätten är skyddad och att allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

Naturen är tillgänglig för friluftslivet

Detta innebär att man vid samhällsplanering och markanvändning tar hänsyn till människors behov av friluftsliv.

Naturen är tillgänglig nära tätorter

Detta innebär att människor i städer har tillgång till grönområden och områden med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden.

Hållbarhet genomsyrar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Detta innebär att friluftsliv och natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten. Det medverkar också till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt.

Skyddade områden är en resurs för friluftslivet

Detta innebär att förvaltningen och skötseln av de skyddade områdena, till exempel naturreservat, främjar friluftsliv och rekreation och skapar goda förutsättningar för utevistelse.

Skolan bidrar till ett rikt friluftsliv

Detta innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om en god miljö och hållbar utveckling. Barn och elever ges goda möjligheter att vistas utomhus.

Folkhälsan berikas av friluftslivet

Detta innebär att kunskaper om hur friluftsliv främjar hälsan ska nå ut till kommuner, landsting och ideella organisationer.

Kunskapen är god om friluftslivet

Detta innebär att det finns etablerad forskning kring friluftsliv. Resultatet från forskningen ger myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag goda kunskaper och kompetens i frågor om friluftsliv.

Del 2 – Beskrivning av förutsättningar

I denna del beskrivs förutsättningarna för friluftsliv i kommunen. Redovisningen utgår från tre olika teman som redovisas i varsitt avsnitt. Dessa tre avsnitt är:

- Särskilt värdefulla friluftsområden
- Sjösystemet
- Spår och leder

Särskilt värdefulla friluftsområden

Tre typer av områden med särskild stor betydelse för det rörliga friluftslivet har identifierats i arbetet med friluftsplanen. Dessa typer är riksintressen för friluftsliv, tätortsnära friluftsområden och naturreservat.

Riksintresse för friluftsliv

Inom kommunens gränser finns två områden som är av riksintresse för friluftsliv enligt miljöbalken 3 kap. 6 §. Dessa är *Dalslands sjö- och kanalsystem* och *Höghedenområdet* (se karta 1). *Dalslands sjö- och kanalsystem* är dessutom av riksintresse med särskilt stora värden för turism och rörligt friluftsliv enligt miljöbalken 4 kap. 2§. Det går då under benämningen *Dalsland-Nordmarken*.

Här nedan presenteras sammanfattande utdrag från Länsstyrelsens beskrivningar.

Dalslands sjö- och kanalsystem/Dalsland Nordmarken

Dalslands sjö- och kanalsystem berör Bengtsfors, Dals Ed, Åmål och Mellerud samt Årjäng och Säffle i Värmlands län.

Det stora sammanhängande sjösystemet med de omgivande, vidsträckta skogarna avbrutna av små byar och enstaka gårdar gör området till ett mycket värdefullt rekreationsområde. Dalslands kanal är ett kulturminnesmärke av stor betydelse för turismen och rekreationen i regionen. I området finns utsökta tillfällen till båtsport, paddling, bad, fiske, bär- och svampplockning, dressinåkning, skidåkning, cykelturer, natur- och kulturupplevelser och strövande. Många intressanta utflyktsmål finns inom området. De spänner över såväl herrgårdslandskap som urskogsartad natur och omfattar också bland annat hållristningsområden, magnifika utsiktspunkter och den välkända akvedukten i Håverud.

Höghedenområdet

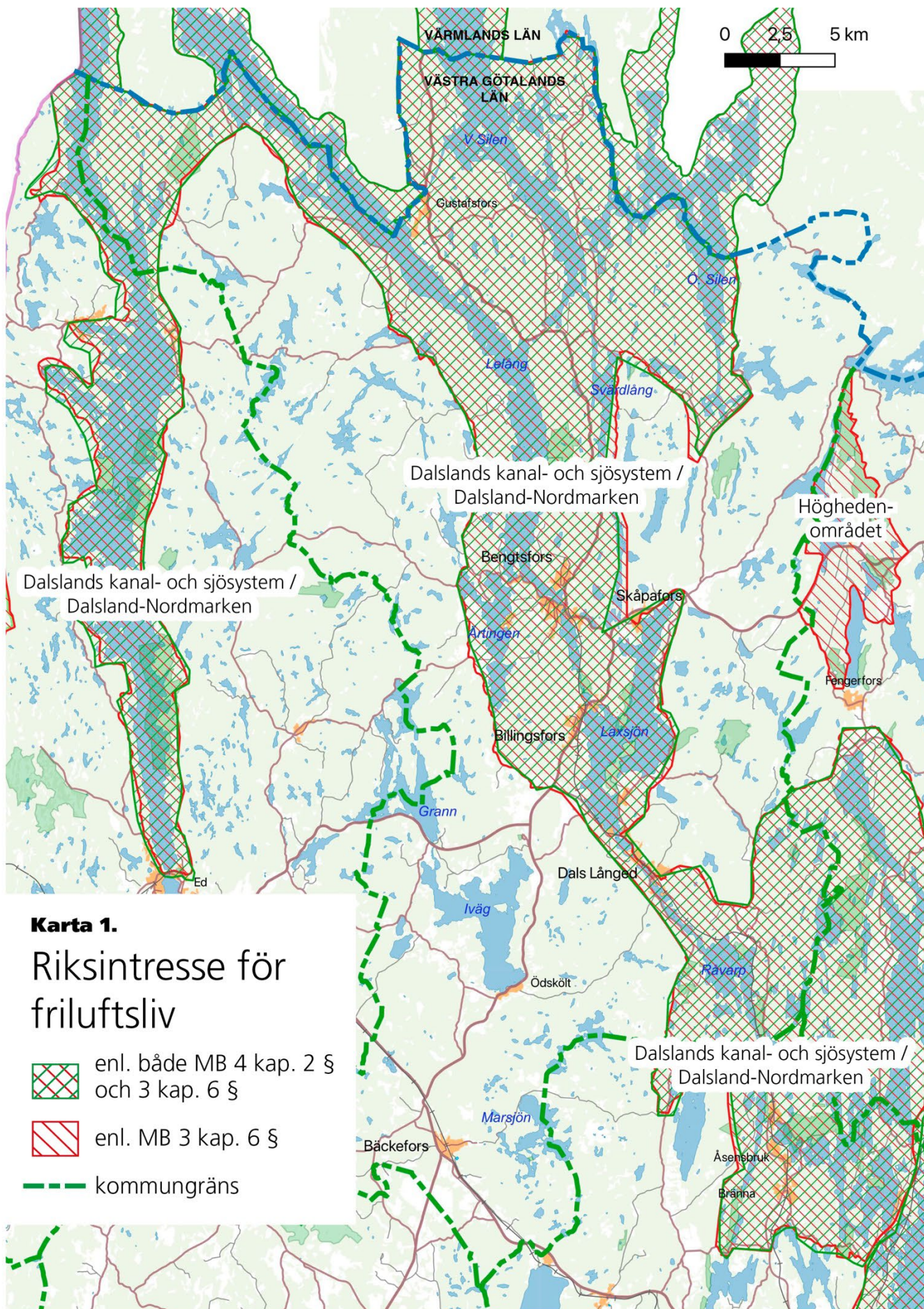
Höghedenområdet ligger huvudsakligen i Åmåls kommun men gränsar till Bengtsfors kommun. En mycket liten del ligger inom Bengtsfors kommuns gränser. De platser som beskrivs nedan ligger i Åmåls kommun.

Höghedenområdet är ett vackert och kuperat område med många sjöar och inslag av ett småskaligt och ålderdomligt odlingslandskap med slätter- och beteshävdade marker.

Landskapet är på många håll storslaget med utsikt över Knarrbysjön och sjön Edslan och det finns gott om ädellövskog med bland annat lind. I området (på Åmålssidan) finns flera populära utflyktsmål, till exempel Bräcke ängar och Baljåsen, Dalslands högsta punkt. Vid foten av berget ligger hembygdsgården Petersborg. I nord-sydlig riktning sträcker sig också en pilgrimsled som går mellan Holm i Mellerud och Edsleskog.

Dalslands kanal vid Gustavsfors. Sjösystemet är pulsådern runt vilken mycket av kommunens friluftsliv pågår.
Foto: Amplifyphoto/westsweden.com

Tätortsnära friluftsområden enligt MB 3:6

Miljöbalken 3:6

"Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas."

Följande områden nära tätorterna Bengtsfors, Billingsfors, Dals Långed, Skåpafors och Bäcke-fors har bedömts vara sådana särskilt betydelsefulla tätortsnära naturområden enligt miljöbalken 3:6. Områdenas geografiska läge och ungefärliga utbredning redovisas i karta 2. Område 1–5 och 7–9 ingår även i riksintresset Dalslands sjö- och kanalsystem.

Bengtsfors

- 1 Bengtsbrohöljen-Höljerundsforsarna. Ett välfrekventerat cykel- och promenadstråk mellan Bengtsfors och Billingsfors. Här finns Brändaberget-leden och en cykelväg, en badplats och 18–20:de slussen.
- 2 Majberget-Lysetjärnen. Majberget är en välbesökt utsiktsplats med friluftsmuseet Gammelgården och Halmens hus. Österut går en vandringsled runt Lysetjärnen.
- 3 Huvudgingen-Djupviken och söderut. Stort område mellan kanalen och sjön Ärtingen i väster som genomkorsas av leder av olika slag som utgår från spårcentralen vid Långevi idrottsplats. Området nyttjas bland annat för tävlingar.
- 4 Grönstråk Bengtsfors. I detta vattennära promenad- och cykelstråk ligger Sågudden, Centralparken med gästhamn och lekpark, kanal- och slussområdet, Ekaparken och Fjärilsparken.

Billingsfors

Bengtsbrohöljen-Höljerundsforsarna (se nr 1 under Bengtsfors)

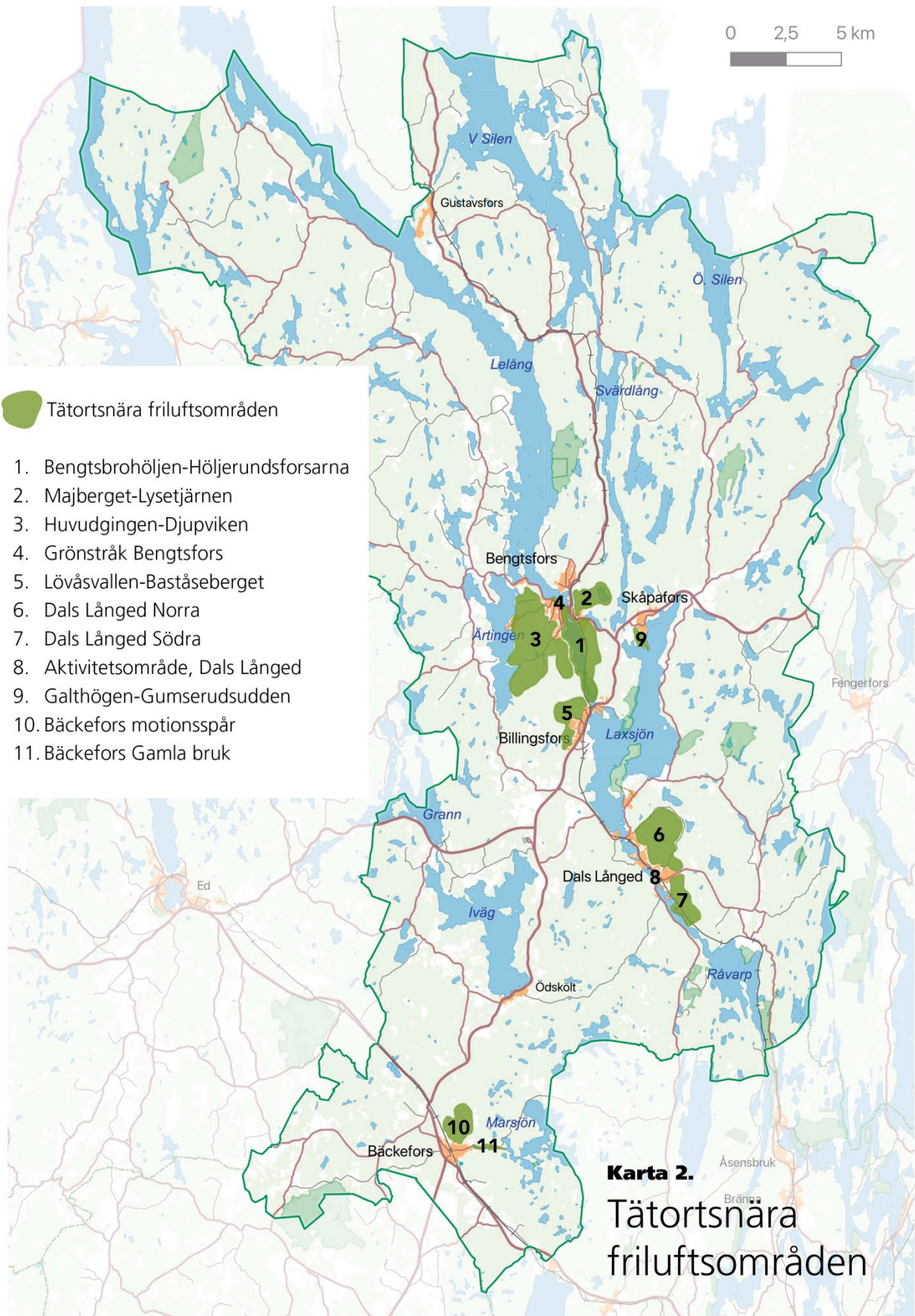
- 5 Lövåsvallen-Baståseberget. I området runt skolan, Lövåsvallen och Baståseberget finns ett nät av stigar, motionsspår och anläggningar som utegym, bollplaner och skridskobana.

Dals Långed

- 6 Dals Långed Norra. I ett område norr och nordost om samhället, mellan tätorten och Ödegården/Liverudstjärnet finns ett nät av stigar varav några markerade rundslingor som utgår från spårcentralen vid idrottsplatsen. Här finns också ett utegym och aktivitetsområde med bland annat boll/fotbollsplan, pulkabacke och bouleplan.
- 7 Dals Långed Södra. I området runt Bockeberget sydost om Mustadfors ner mot Sundet finns markerade leder, stigar och småvägar. Härifrån finns möjlighet att ta sig ner till området runt Högsbyn och Tisselskog via småvägar och stigar.
- 8 Aktivitetsområde. Område med varpaplan, volleybollplan samt ställplats och bastu.

Skåpafors

- 9 Galthögen-Gumserudsudden. Grönområde mellan bebyggelsen i Skåpafors som genomkorsas av gångvägar och stigar. Möjlighet till strandnära promenader längs ett gammalt motionsspår i området ner mot badplatsen och Gumserudsudden.

Bäckefors

- 10 Bäckefors motionsspår. Norr om samhället finns motionsspår med utgångspunkt från Bäckevallens idrottsplats.
- 11 Bäckefors Gamla bruk. Välbesökt bruksmiljö med vandrarhem, café och hembygdsmuseum. Här finns också den lilla promenadslingan Kärleksstigen. Ett stycke österut ligger Marsjöns badplats.

Skolskogar

Tillgång till natur i anslutning till förskolor och skolor har en särskild betydelse för barns utevistelse. Alla skolor i kommunen har därför en skog i skolans närhet där man genom överenskommelse med markägaren få vara. Skolskogarna används för att leka i men också för utomhuspedagogik vid undervisning om bland annat naturen och miljön. Skolskogarna gör det möjligt för alla barn att väcka intresse för naturen, redan i tidig ålder och har särskild betydelse för barn från naturovana familjer.

Naturreservat

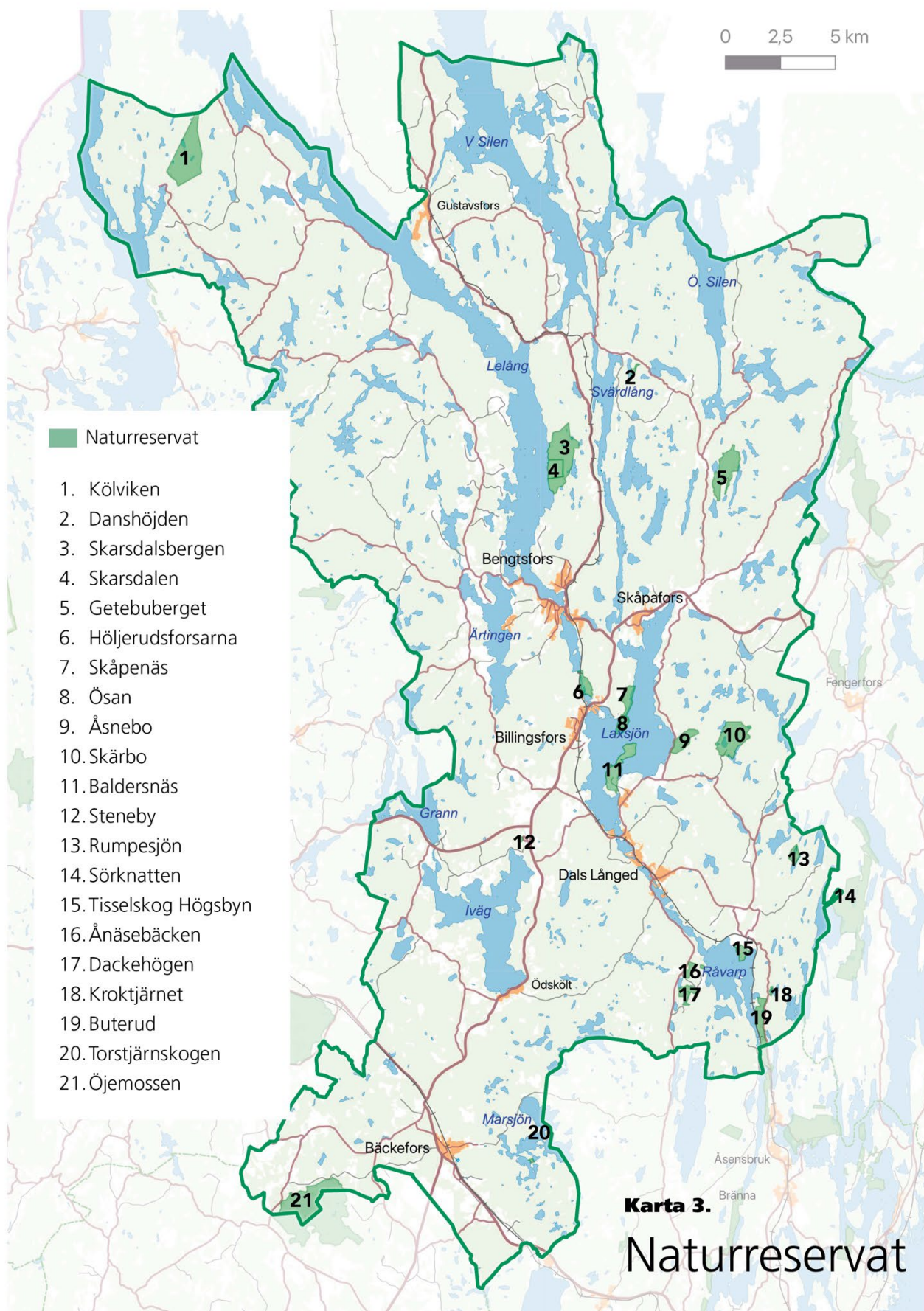
Naturreservaten har särskild betydelse för rörligt friluftsliv. Här finns intressant och vacker natur att besöka. I de flesta fall även parkeringsplatser, leder och andra anordningar som gör dem extra tillgängliga för allmänheten. Några är mer otillgängliga och lockar därför en mindre skara särskilt intresserade besökare.

I naturreservaten är allemansrätten begränsad. Här gäller i stället särskilda föreskrifter, unika för respektive reservat.

I kommunen finns 21 naturreservat. Av dessa är det bara två reservat där kommunen är förvaltare. Det är Höljerudsforsarna och Ösan. Vid tidpunkten för denna plans antagande pågår en dialog med Länsstyrelsen om att kommunen inte ska ha ansvaret för skötseln av naturreservatet Höljerudsforsarna. I övriga naturreservat är Väst kuststiftelsen förvaltare. Se karta 3 på nästa sida och tabell 2 och 3 i Del 4.

Baldersnäs herrgård och omgivande naturreservat är ett av kommunens mest besökta besöksmål. Foto: NORR_Johanna Fraenkel/ westsweden.com

Sjösystemet

Med sina närmare 400 insjöar erbjuder Bengtsfors kommun nästan obegränsade möjligheter till friluftaktiviteter i och kring vatten. I detta avsnitt redovisas kommunens badplatser, viktiga anläggningar och förutsättningar för båtliv, paddling och fiske.

Badplatser

Otaliga naturliga badplatser finns utmed sjöarnas stränder. Dessutom finns nio kommunalt drivna badplatser och två som drivs med kommunalt bidrag till föreningar. Se karta 4 sist i detta avsnitt samt tabell 4 i Del 4.

Badplatsen vid Sågudden har tillgänglighetsramp. Vid sex badplatser bedrivs simskola sommartid som är gratis och öppen för såväl kommuninvånare som sommargäster.

På Sågudden i Bengtsfors och vid Laxsjöns camping finns särskilda stränder avsedda för hundbad.

Kvällsbad i Dals
Långed. Foto: Roger
Borgelid/
westsweden.com

Båtliv

Tack vare alla sjöar och Dalslands kanal finns ett aktivt båtliv som bedrivs av såväl åretruntboende som sommargäster och turister. Sjösystemet längs kanalen utnyttjas flitigt av både motor- och segelbåtar.

Båtplatser

I Bengtsfors finns cirka 200 fasta kommunala båtplatser i småbåtshamn för uthyrning. Några av båtplatserna finns på Värnshögen i Billingsfors men de flesta ligger i Bengtsfors, uppdelat på åtta bryggor i södra delen av Lelång. Därtill finns ett flertal bryggor med båtplatser som drivs av samhällsföreningar, byalag med mera liksom otaliga mindre privata bryggor.

Gästhamnar

I kommunen finns sju gästhamnar. Se karta 4 sist i detta avsnitt och tabell 5–6 i Del 4.

Fem av dessa driver kommunen själva eller genom arrendeavtal med annan part. Två av dessa ligger på kommunal mark. Övriga gästhamnar är privata. En ny kommunal gästhamn planeras dessutom i Ekaparken i centrala Bengtsfors.

Iläggningsramper

Ett tiotal ramper för iläggning av båt från kärra är tillgängliga för allmänheten och har Bengtsfors kommun som markägare eller nyttjanderättshavare. Därutöver finns ytterligare ett antal iläggningsramper som drivs i privat regi. Se karta 4 i detta avsnitt och tabell 7–8 i del 4.

Paddling

Sjösystemet Dalsland Nordmarken är ett av Europas mest populära kanotområden, som omfattar sjösystemen i gränslandet mellan Dalsland och södra Värmland och Norges östra gräns. Detta innebär fantastiska möjligheter till friluftsliv och naturturism med besökare från när och fjärran. Men med många besökare ställs också krav på hänsyn till naturen och markägares intressen.

Inom området verkar den ideella föreningen DANO som utgörs av markägare, kanotuthyrningsföretagare samt kommuner. Syftet är att främja kanotturismen genom att tillhandahålla och serva sjönära lägerplatser i naturen. Arbetet finansieras genom försäljning av Naturvårdskort till de gäster som nyttjar lägerplatserna. Bengtsfors kommun är medlem i föreningen DANO och inom kommunens gränser ligger ett trettiotal av DANO:s lägerplatser. Se karta 4 sist i detta avsnitt och tabell 9 i Del 4.

Lägerplats i sjön Lelång. Foto: Henrik Trygg/Westsweden.com

Fiske

Fiske är ett utbrett fritidsintresse som lockar både ortsbor och långväga besökare. Framför allt fiskas efter abborre och gädda, men det finns även möjlighet att få ädlare fisk på kroken. Höljerudsforsarna med sitt naturliga bestånd av öring är känd som ett av landets bästa öringvatten, Utsättning av öring, röding och olika slags laxfiskar sker regelbundet i flera av de större sjöarna.

All fiskerätt inom kommunens vattenområden är enskild. Möjlighet att fiska upplåts till allmänheten genom försäljning av fiskekort. I kommunen finns cirka 12 500 hektar med fiskevatten som omfattas av fiskekort. Se karta 4 sist i detta avsnitt.

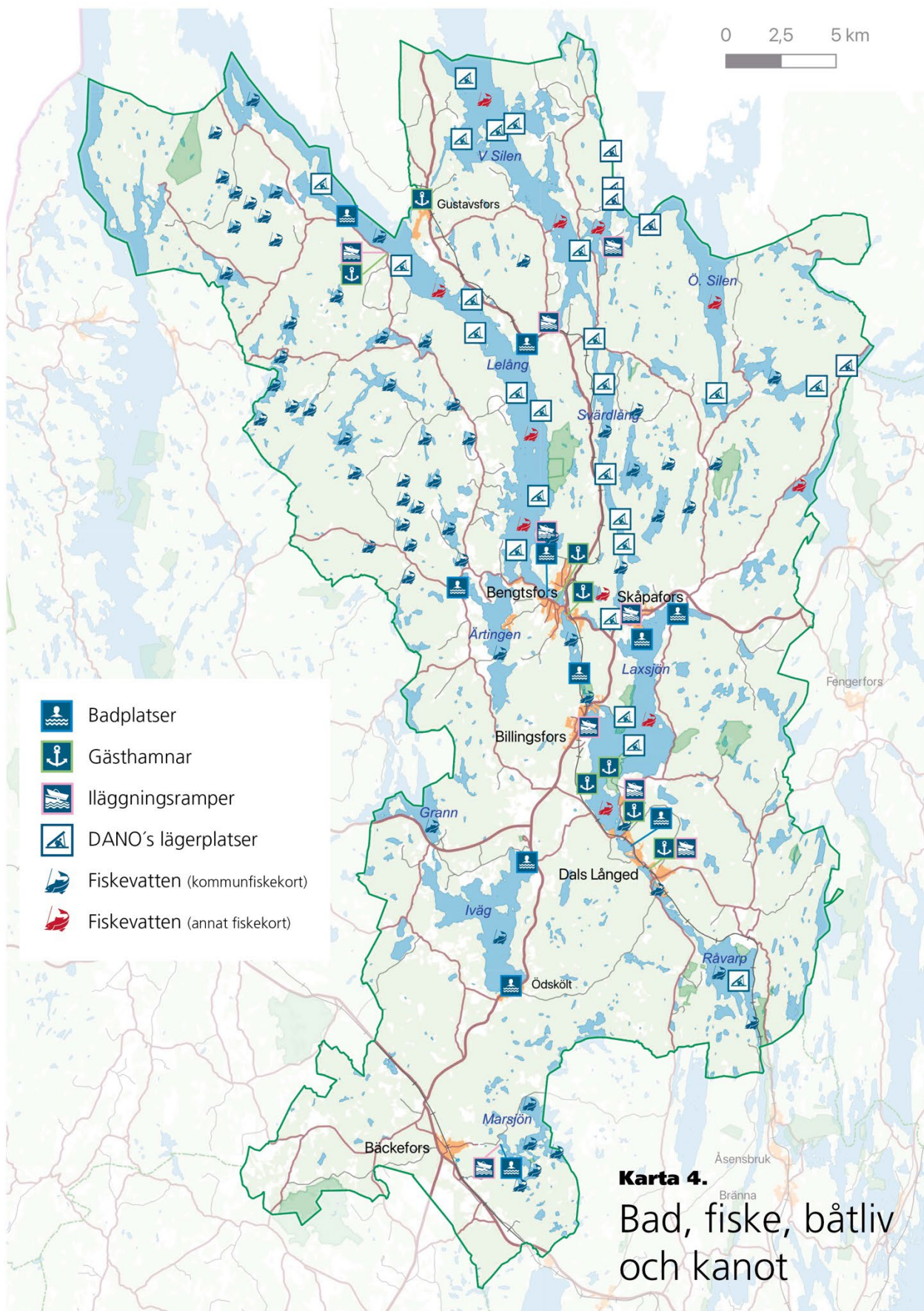
Det finns ett gemensamt kommunfiskekort som omfattar ett 15-tal fiskevårdsområden. Här ingår stora sjöar som Iväg, Ärtingen, Grann, Svärdlång och Råvarp liksom vattendraget Stenebyälven och många småsjöar i kommunens nordvästra del. Det finns också möjlighet att köpa ett så kallat kanotfiskekort via DANO.

För sjöar som Lelång, Västra Silen och Laxsjön finns möjlighet att köpa separat fiskekort för respektive fiskevatten.

Kommunen har tagit fram en fiskeguide som beskriver bland annat fiskevårdsområden och fiskeregler på tre språk.

Paddling och fiske i Lelång. Foto: Henrik Trygg/Westsweden.com

Spår och leder

Iordningställda spår och leder gör det lättare för människor att hitta ut i naturen, ökar tryggheten och är också ett verktyg för att kanalisera friluftslivet och förebygga konflikter.

I Bengtsfors finns spår och leder av olika slag både för rörelse till fots och på cykel, alltifrån MTB-cykling till dressincykling. Lederna är av olika längd, det går att göra allt från en halvtimmes promenad till längre vandringar och cykelturer med övernattnig. Här finns många rundslingor men också enkelleder som kan kombineras med transport med kanot, buss eller dressin. Inom och mellan tätorterna har anlagda gång- och cykelbanor en viktig funktion.

Samverkan mellan olika aktörer så som markägare, kommun, region, föreningar, turistorganisationer och företag är en förutsättning för att utveckla och förvalta en långsiktig och fungerande infrastruktur med leder. Samverkan, gemensamma mål och tydliga ansvarsförhållanden är avgörande. Befintliga spår och leder presenteras på karta 5 sist i detta avsnitt och i tabell 10–12 i Del 4.

Vandringsleder och motionsspår

Kortare leder med kommunalt samordningsansvar

Motionsspår i tätortsnära lägen är särskilt värdefulla för kommunens invånare och finns i Bengtsfors, Bäckefors, Billingsfors och Dals Långed. Motionsspåren nyttjas både för löpning och för promenader. I flera områden dras skidspår på vintern när snötillgången är god. Elljusspåret vid Långevi och Hälsans stig är tillgängliga med rullstol och barnvagn.

Kortare leder i naturreservat

I många av kommunens naturreservat finns markerade leder, ofta i form av kortare rundslingor utgående från naturreservatets parkering. Kommunen ansvarar för leden i Ösans naturreservat. Väst kuststiftelsen är förvaltare för övriga naturreservat och ansvarar där för reservatsledernas underhåll.

Naturreservatens föreskrifter reglerar om det är tillåtet att cykla längs lederna. De flesta naturreservatsleder utgörs av naturliga stigar i kuperad terräng, men leden genom Tisselskog Högsbyns naturreservat är delvis hårdgjord och tillgänglig med rullstol och barnvagn.

Långfärdsleder

Utöver de korta lederna finns flera leder inom kommunens gränser som både lämpar sig för dagsutflykter och flera dagars vandring. Till denna kategori räknar vi alla leder som är 25 km eller längre.

Kvalitetssamordning och riktlinjer för skötsel

Bengtsfors kommun är kvalitetssamordnare för motionsspår och vandringsleder inom kommunens gränser (utom i naturreservat som förvaltas av Väst kuststiftelsen). Kultur- och fritidsenheten är den avdelning som kontrollerar och hjälper andra aktörer som tagit på sig ansvaret att sköta en led (nyttjanderättshavare). Nyttjanderättshavare kan vara kommunen själv, föreningar, organisationer och privatpersoner.

Kommunen har tagit fram riktlinjer och kvalitetskriterier för hur motionsspår och vandringsleder ska hanteras och skötas. De omfattar bland annat avtal med fastighetsägare, skötselavtal med nyttjanderättshavaren, ledmarkeringar och skyltar, service, skötsel och anordningar. Dessa riktlinjer presenteras i Del 3 Mål och åtgärder.

Cykel

Turismcykelleder

Genom kommunen går fyra långfärdsleder för cykel. Alla med undantag av Dalslandsleden uppfyller Trafikverkets regelverk för regionala och nationella turismcykelleder. Regelverket innebär bland annat att leden ska vara trafiksäker, erbjuda attraktiva naturmiljöer och besöksmål samt ha bra skyltning och tydlig kommunikation med karta och ledbeskrivning.

Gång- och cykelbanor

Inom och mellan tätorterna har anlagda gång- och cykelbanor en viktig funktion för att till exempel möjliggöra cykling mellan hemmet, jobb, skola och fritidsaktiviteter. Kommunens arbete med cykelbanor sker utifrån Cykelstrategi 2020 med tillhörande handlingsplan. Planen innehåller bland annat förslag för utbyggnad av cykelvägnätet inom och mellan kommunens tätorter och småorter.

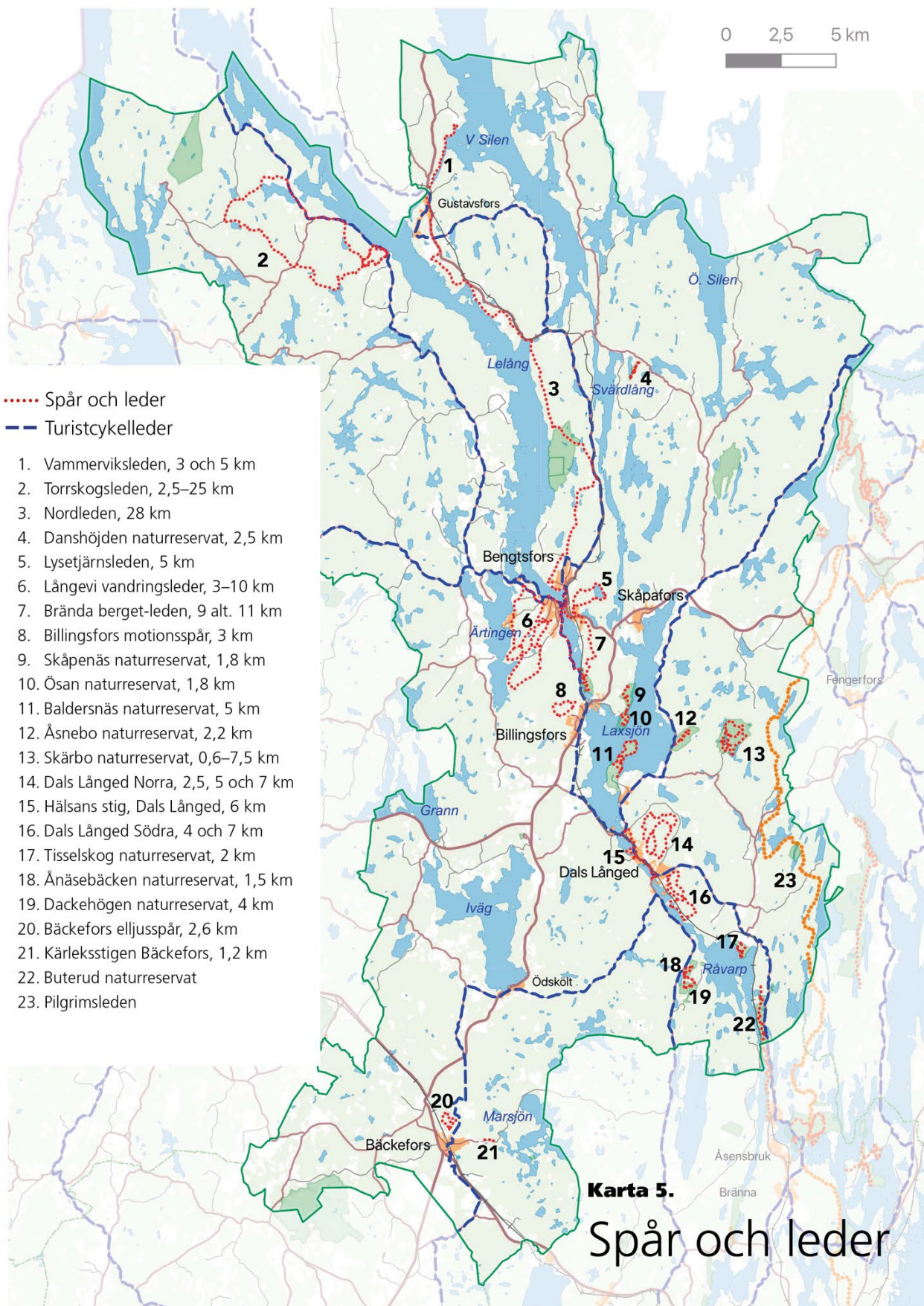
Gravel och MTB

Bengtsfors har dessutom ett stort nät av lågt trafikerade grusvägar som lämpar sig väl för grusvägscyking, gravel. Information om ruttförslag och dess mervärden finns på dalsland.com/gravel. De ortsnära och skyltade motionsspåren tillåter stigcykling. Övriga naturområden är tillgängliga för cykling på allemansrättslig grund med undantag för vissa naturreservat.

På Långevis idrottsplats i Bengtsfors har Friluftsförbundet iordningställt en 600 meter lång lättare downhillbana.

Kråkviken, en fin plats för paus längs Lelångenleden. Foto: Amplifyphoto/westsweden.com

Lokaler och anläggningar

Inom kommunen finns ett antal viktiga samlingslokaler som är betydelsefulla för att alla, gamla som unga, ska kunna samlas och göra en mängd olika saker tillsammans. De bidrar till aktivitet och folkhälsa på många olika sätt. De är geografiskt utspridda och i de mindre orterna är det kanske den enda platsen där många kan träffas, umgås och aktivera sig tillsammans. Dessa lokaler har betydelse som är entrépunkter och samlingsplatser för gemensamma aktiviteter inne och ute. De används av allt från skolor, till föreningar och privatpersoner. Se karta 6 på nästa sida och tabell 14 i Del 4.

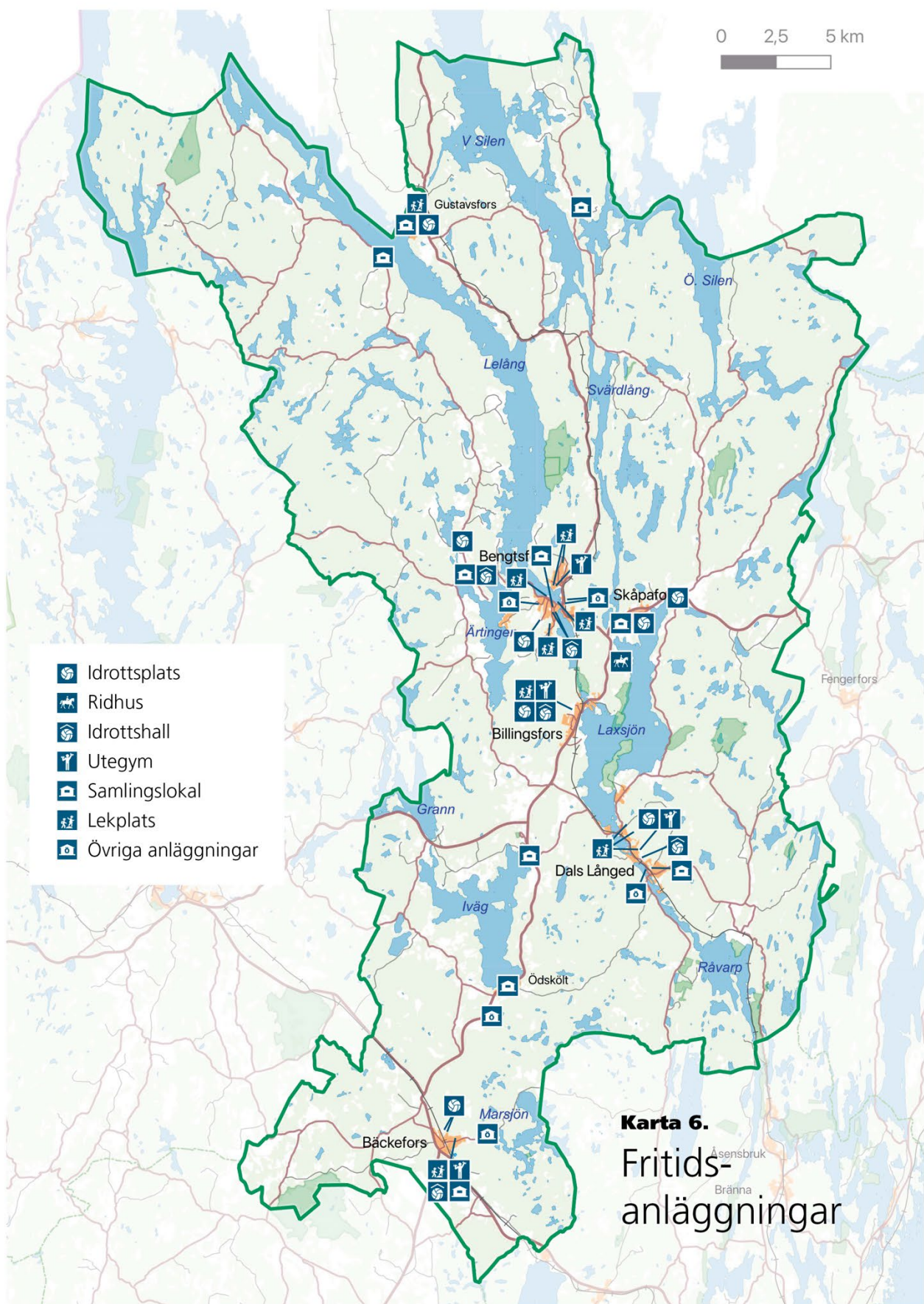
Inom kommunen finns också ett antal sporthallar och idrottsplatser samt ett ridhus. Här ryms allt från sportaktiviteter till barnkalas och evenemang. Inte sällan finns motionsspår som ansluter. Se karta 6 på nästa sida och tabell 15 i Del 4.

Inom kommunen finns det fyra utegym där hälften av dessa finns i anslutning till startplatsen av motionsspår/vandringsleder (Billingsfors och Dals Långed). De övriga är i närheten av lekparker (Bengtsfors och Bäckefors). Hälften ägs och sköts av Bengtsfors kommun och den andra hälften av föreningar. Se karta 6 på nästa sida och tabell 16 i Del 4.

Lekplatser är andra viktiga samlingsplatser utomhus. Att med sina barn besöka en lekplats är ofta ett första steg att stimulera till utomhusaktiviteter och närrecreation. Inom kommunen finns ett tjugotal lekplatser inklusive de som finns vid våra skolor. En utredning pågår kring hur framtiden ska se ut för dessa. Viktigt är att det finns lekplatser i alla de större samhällena och då antalsmässigt i proportion till antal barn på varje ort. Se karta 6 på nästa sida och tabell 16 i Del 4.

Skateparken på Sägudden. Foto: Anna Sandström

Del 3 – Mål och åtgärder

I detta avsnitt redovisas kommunens ställningstagande i syfte att bidra till uppfyllandet av nationella friluftsmål och kommunens vision för friluftsliv. Här nedan redovisas långsiktiga mål och åtgärder som avser bevarande, förvaltning och samverkan. Dessa ska gälla under friluftsplansens giltighetstid 2025–2035.

Ärendehantering och fysisk planering

- Kommunen ska i sin ärendehantering och fysiska planering beakta de områden, platser och anläggningar som presenteras i denna plan så att deras värden och betydelse för friluftslivet kan bevaras och utvecklas.
- Kommunen ska bland annat genom sin översiktsplan precisera avgränsningen av tätortsnära friluftsområden och riksintressena för friluftsliv. Bestämmelserna om riksintressena ska tillämpas i den kommunala planeringen och vid beslut enligt PBL. Då riksintressena sträcker sig över flera kommuner krävs även mellankommunala överväganden och samordning.

Samverkan och samordning

- Det finns många olika aktörer när det gäller friluftsliv. För att åtgärder för friluftsliv ska kunna genomföras på ett så bra sätt som möjligt krävs samverkan och samarbete mellan kommunen och olika externa parter såsom myndigheter, föreningar och privata personer.
- De åtgärder som lyfts fram i planen sträcker sig över många olika förvaltningsansvarsområden. Samverkan och samarbete mellan kommunens olika förvaltningar är därför nödvändig för planens genomförande.

Barn, äldre och särskilda grupper

- Kommunen ska verka för att alla skolor har en skolskog eller annan tillgänglig plats till naturen i närmiljön för att väcka intresse hos barn och unga för naturen.
- Kommunen ska i samråd med representanter för skolorna undersöka vilka behov, brister och möjligheter som finns avseende att stimulera barn och unga till friluftsliv och motion.
- Kommunen ska på motsvarande sätt och i samråd med berörda parter undersöka hur möjligheter till friluftsliv kan underlättas för personer på äldreboende, personer med särskilda behov och för nyanlända från andra länder.

Information

- Potentialen och möjligheten till friluftsliv ska vara väl känd för såväl kommunens innevånare som för besökare. Relevant information ska finnas lätt tillgänglig vid entréer till friluftsområden och besöksmål, på turistbyrån, på hemsidan och genom kommunens friluftskarta. Särskild information kan vara nödvändig för barn och unga, för gamla och pensionärer, för nyinflyttade och för nyanlända från andra länder.

Tätortsnära friluftsområden

- Kommunen ska i samarbete med andra (markägare, föreningar, boende, entreprenörer med flera) verka för att bevara och utveckla friluftslivet i de tätortsnära friluftsområdena. Till exempel genom att göra dem mer tillgängliga med entrépunkter, informationstavlor och andra anordningar som grillplatser och rastplatser.

Badplatser

- Samtliga badplatser som redovisas i tabell 4 ska fortsätta att drivas i kommunal regi eller med stöd av driftsbidrag till ansvarig avtalspart. Badplatserna ska vara väl skötta och utan påtagliga brister.
- Fler av de kommunalt drivna badplatserna ska tillgänglighetsanpassas.
- Alla barn, såväl kommuninvånare som sommargäster, ska ges möjlighet att gå på simskola utomhus på en plats som är lätt att nå på egen hand utan bil eller med hjälp av ordnad transport. Simundervisning ska fortsätta på samtliga de sex badplatser där den anordnas idag. Simundervisningen ska vara kostnadsfri.

Fiske

- En vid behov uppdaterad Fiskeguide ska finnas tillgänglig på kommunens hemsida och på andra lämpliga platser.
- Kommunfiskekortet ska finnas kvar och kommunen ska verka för att det utvecklas med så många sjöar som möjligt inkluderade.

Båtliv och kanot

- Det ska finnas en god spridning av gästhamnar inom kommunens gränser.
- Kommunen ska fortsätta att verka för en hållbar kanotturism inom ramen för DANO.
- Kommunen ska undersöka möjligheten att erbjuda långtidsparkering med iläggingsmöjligheter för besökare som kommer med egen båt eller kanot.

Lokaler

- Kommunen vill verka för att de fritidsanläggningar, idrottshallar och samlingslokaler som presenteras i tabell 14 till 15 finns kvar och ges möjlighet att utvecklas tillsammans med de människor som bor i närområdet eller nyttjar dem på annat sätt.
- De anläggningar och lokaler som redovisas i tabell 14 och drivs med ekonomiskt bidrag från kommunen, bör även fortsättningsvis ges sådant bidrag förutsatt att villkor för bidrag fortsatt uppfylls.

Spår, leder, gång- och cykelvägar

- De motionsspår och vandringsleder som redovisas i tabell 8–10 ska så långt möjligt finnas kvar, vara väl underhållna, markerade och uppfylla de kvalitetskriterier som redovisas i nedan i detta dokument. Alla dessa spår och leder ska ha en nyttjanderättshavare som är ansvarig för att detta uppfylls. Om nyttjanderättshavaren är annan än kommunen ska det finnas ett avtal och nyttjanderättshavaren ska erhålla ett kommunalt bidrag för ledskötsel.

- Kommunen ska samverka med Väst kuststiftelsen och andra aktörer, till exempel genom årlig avstämning, kring förvaltning och marknadsföring av leder. Särskilt i naturreservaten men även i för att förvalta och utveckla en fungerande infrastruktur med spår och leder över hela kommunen och länet.
- Möjligheten att genom gång- och cykelstråk binda samman tätorter ska särskilt beaktas i den kommunala planeringen. Detta ska även omfatta möjligheten att till fots eller cykel nå tätortsnära friluftsområden.

Aktuella åtgärdsbehov

- Aktuella brister och behov av särskilda åtgärder för spår och leder och anläggningar som kommunen sköter eller lämnar driftsbidrag ska återkommande ses över och presenteras i en åtgärdsplan som underlag för planering, finansiering och åtgärdande av brister.

Kvalitetskriterier för motionsspår och vandringsleder

Allmänt

Bengtsfors kommun är kvalitetssamordnare för de officiella lederna inom kommunens gränser. Kultur- och fritidskontoret är den avdelning som kontrollerar och hjälper andra aktörer som tagit på sig ansvaret att sköta en led (vi kallar dem som ansvarar för skötseln **nyttjanderättshavare**) kan vara kommunen själv, föreningar, organisationer och privatpersoner. Markägare får benämningen **fastighetsägare**.

I den mån det går bör ett skriftligt nyttjanderättsavtal upprättas med fastighetsägaren där leden går över dennes mark. Muntliga avtal accepteras. Vid anläggande av rastplats med bänkar och vindskydd för övernattning bör ett avtal mellan parterna och fastighetsägaren upprättas och fastighetsägare får ett erbjudande om en årlig ersättning (3000 kronor år 2024).

Alla fastighetsägare som har spår/led över sin mark ska kontaktas regelbundet av kommunen för dialog kring eventuella åtgärder så att konflikter inte uppstår.

Grundläggande krav

- En vandringsled ska vara minst 2,5 km lång
- Leder över 15 km ska ha vindskydd eller liknande för att man ska kunna övernatta.
- Spänger och broar ska anläggas efter behov
- Tekniska anordningar som spänger, broar, räcken, utsiktstorn, grindar m.m. ska vara säkra att använda.
- Leden ska vara fri från sly minst 2 meter brett och 3 meter högt

Ledmarkering och skyltar

- Utformning av skyltar och informationstavlor ska vara enhetlig för respektive led. Inget krav på gemensam utformning i kommunen
- Skyltar fästs på stolpar och får ej skruvas i levande träd.
- Informationstavla bör finnas vid startplats/-er. Om möjligt på flera språk. Förutom svenska då också på engelska och tyska.
- Ledens färg kan vara på plåt-/plastbricka och ska då fästas på stolpe. Målad ledmarkering kan göras på träd eller stolpar. Ingen målning ska göras på byggnader eller vägräcken.

Avståndet mellan markeringar inom respektive led bör vara konsekvent. Antingen sätts markeringar upp med någorlunda jämna avstånd (högst 75 meter) eller efter principen att vandraren alltid ser från en markering till nästa. Markeringen bör sitta minst 120 cm över marken.

- Vid korsningar ska det finnas riktningspilar som visar vägen från båda håll, och kort därefter en tydlig markering på den nya stigen, så vandraren direkt får ett kvitto på att han/hon är rätt.

Ledens svårighetsgrad

Information om en leds svårighetsgrad bör så långt som möjligt finnas i anslutning till leden och i information om lederna. Här nedan finns en klassificering som i så fall ska användas. Den svåraste passagen avgör hur leden klassas

- **Lätt**, turen kan vandras med barnvagn, rullstol eller rullator. Underlaget är asfalt, grusväg eller grusad stig. Broar och spänger är framkomliga för vagnar.
- **Medel**, hela eller delar av turen går på naturstig. Nivåskillnader som är utan problem för en person med normal kondition.
- **Svår**, begränsad framkomlighet på grund av branta passager och större nivåskillnader som kräver god kondition
- **Avancerad**, begränsad framkomlighet på grund av branta passager och större nivåskillnader som kräver mycket god kondition. God erfarenhet av friluftsliv är ett krav eftersom leden går i obebyggda områden. Vandraren måste ha rätt utrustning och bära med sig allt som behövs under vandringen

Service

- Soptunna för att slänga skräp ska finnas på de leder som är över 15 km. Den ska vara nära till körbar väg så att nyttjanderättshavaren regelbundet kan tömma den.
- Det ska finnas minst en enkel rastplats på alla leder. Där ska finnas sittplatser och om möjligt bord och ett skyddande tak.
- Leder över 15 km ska ha vindskydd eller liknade för att man ska kunna övernatta
- Karta över leden ska finnas.

Skötsel

- Det ska finnas en skötselplan där nyttjanderättsinnehavaren redogör för hur organisationen och driften fungerar. Om kommunen inte är nyttjanderättshavare, ska ett skötselavtal mellan kommunen och nyttjanderättshavaren finnas och följas för att ersättning ska kunna utbetalas.
- En regelbunden kontakt ska hållas med markägare minst en gång/år, kring hur det fungerar i allmänhet kring leden. Ett system kring hantering av hur vindfällerna tas om hand ska finnas.
- Årlig tillsyn av leden. Våren prioriteras för märkning och hösten för att röja bort sly.
- Det ska finnas checklistor över alla leder. Vad som gjorts, datum och vilken del som fixats till.
- Rutiner kring felanmälningar ska skapas och hur de sedan åtgärdas.
- Målning och reparation av vindskydd och bänkar sker vid behov
- Soptunnor töms regelbundet

Del 4. Tabeller

Tabell 2. Naturreservat i Bengtsfors kommun med kommunen som förvaltare

Namn	Storlek	Kort beskrivning	Anordningar
Höljerudsforsarna	44,1 ha	Två forssträckor i Upperudsälven.	Parkering, vandringsled, vindskydd.
Ösan	34,6	Omväxlande skogar på halvö i Laxsjön.	Parkering, vandringsled, vindskydd.

Tabell 3. Naturreservat i Bengtsfors kommun med Väst kuststiftelsen som förvaltare

Namn	Storlek	Kort beskrivning	Anordningar
Baldersnäs	104 ha	Herrgårdslandskap på halvö i Laxsjön.	Parkering, rastplatser, badplats, vandringsled.
Skarsdalsbergen	216,5 ha	Otillgängliga bergbranter, raviner och dalgångar med granskog intill Lelång.	Saknas.
Skarsdalen	55,5 ha	Granskogsbevuxen dalgång i branterna invid Lelång. Omges av Skarsdalsbergens naturreservat.	Saknas.
Skärbo	163,2 ha	Skogar och gamla inägor på kalkrik berggrund.	Parkering, rastplatser, vandringsled.
Steneby	3,6 ha	Bergbranter med jättegrytor.	Parkering, vandringsled, rastplats
Tisselskog Högsbyn	29 ha	Odlingslandskap med hållristningar.	Parkering, vandringsled, rastplats, toalett.
Skåpenäs	47,1 ha	Lövträdsrika skogar med rik flora invid Laxsjön.	Parkering, vandringsled.
Dackehögen	33,6 ha	Mosaik av skogsmiljöer på bitvis kalkrik mark.	Parkering, vandringsled, rastplats.
Ånäsebäcken	25,9 ha	Bäckravin genom kalkrik mark.	Parkering, vandringsled med rastplats.
Danshöjden	9,3 ha	Omväxlande skogsmiljöer invid Svarttjärnen.	Parkering, vandringsled.
Sörknatten	439,1 ha, (mindre del i kommunen)	Storslagen natur med naturskog, utsiktsplatser och unik geologi.	Parkering, vandringsled.
Buterud	142 ha, ca hälften inom kommunen	Lövskogar och tall- och ekbevuxna bergsryggar med fina utsiktsplatser.	Vandringsled (parkering, rastplats, vindskydd i Mellerud).
Getebuberget	141,4 ha	Bergsryggar och branter med kalkrik mark.	Parkering.
Kölviken	282,4 ha	Asprik barrblandskog.	Parkering.
Åsnebo	64 ha	Omväxlande natur på kalkrik mark.	Parkering. Vandringsled
Öjemossen	723 ha, ca hälften i kommunen	Ett av länets finaste våtmarksområden med rikt fågelliv.	Parkering.
Kroktjärnet	3,4 ha	Sumpskogar och agkärr.	Saknas.
Rumpesjön	22,2 ha	Gammal tallskog	Pilgrimsleden passerar.
Torstjärnskogen	2,6 ha	Gammelskog med tall och lövträd.	Saknas.

Tabell 4. Badplatser

Namn, plats	Sjö/vatten	Anordningar	Ansvarig	Övrigt
Bäckeviken, Torrskog	Lelång	Brygga, omklädningshytt och dass.	Kommunen	
Kråkviken	Lelång	Bryggor, hopptorn, omklädningshytt och dass.	Kommunen genom markarrende	Simundervisning sommartid
Sågudden, Bengtsfors	Lelång	Brygga, hopptorn, WC och tillgänglighetsanpassad ramp.	Kommunen	
Tjugonde slussen, Billingsfors	Bengtsbrohöljen	Omklädningsrum och dass.	Kommunen	
Kampudden i Dals Långed	Långbrohöljen	Hopptorn, bryggor och dass.	Kommunen	Simundervisning sommartid
Ödskölt	Ivåg	Bryggor och hopptorn.	Kommunen	
Munkvillan, Steneby	Ivåg	Bryggor, omklädningshytt och dass.	Kommunen	Simundervisning sommartid
Skåpafors	Laxsjön	Bryggor och dass.	Kommunen	
Sjöluckan, Bäckefors	Marsjön	Bryggor, hopptorn, omklädningsrum och dass.	Kommunen genom markarrende	Simundervisning sommartid.
Bönkasen, Ärtemark	Ärtingen	Bryggor, hopptorn, omklädningsrum och dass.	Kommunen genom markarrende	Simundervisning sommartid
Närsbyn (nedanför kyrkan i Laxarby)	Laxsjön			Simundervisning sommartid.

Tabell 5. Gästhamnar som Bengtsfors kommun driver själva eller genom arrendeavtal med annan part

Namn, plats	Sjö/vatten	Ansvarig	Övrigt
Gustavsfors	Lelång	Arrendeavtal med Roynes Sjömagasin AB	
Torrskog	Lelång	Kommunen	
Centralparken, Bengtsfors	Lelång	Kommunen	Latrintömning
Jenserud, Långbron	Laxsjön	Arrendeavtal med Jenseruds byalag	
Mustadfors	Katrineholmshöljen	Arrendeavtal med Dals Långeds utvecklingsråd	

Tabell 6. Privata gästhamnar som är tillgängliga för allmänheten

Namn, plats	Sjö/vatten	Ansvarig
Baldersnäs	Laxsjön	Baldersnäs herrgård
Laxsjöns camping	Laxsjön	Laxsjöns camping

Tabell 7. Iläggningsramper som är tillgängliga för allmänheten och med Bengtsfors kommun som markägare eller nyttjanderättshavare

Fastighet	Placering	Sjö	Markägare	Nyttjanderättshavare
Torrskogs Stom 1:54	Torrskogs gästhamn	Lelång	Bengtsfors kommun	Torrskogs byalag
Nästegård 1:59	Gustavsfors gästhamn	Lelång	Bengtsfors kommun	Roynes Sjömagasin AB
Hökenäs 1:60	Hökenäs	Östra Silen	Bengtsfors kommun	Föreningen Hökenäs älgjaktslag
Bengtsfors 3:43	Bengtsfors Sågudden	Lelång	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Billingsfors 1:192	Billingsfors Värnshögen	Laxsjön	Ahlstrom-Munksjö AB	Bengtsfors kommun
Ekebol 1:125	Jenseruds gästhamn	Laxsjön	Bengtsfors kommun	Jenseruds byalag

Tabell 8. Övriga Iläggningsramper.

Fastighet	Placering	Sjö	Markägare	Nyttjanderättshavare
Kråkviken 1:17	Kråkviken	Västra Silen	Boel Tellve Eriksson	Västra Silens fiskevårdsförening.
Skåpafors 6:6	Skåpafors kiosken	Svärdlång	Västkuststiftelsen	
Enet 1:3	Dals Långed Vikens båthamn	Råvarpen	Mustadsfors bruk	Vikens byalag.
Vättungen 1:47	Bäckefors båthamn	Marsjön	Bonnier skog	Bäckefors båtklubb!

Tabell 9. DANO:s lägerplatser inom kommunens gränser.

Nummer	Namn	Sjö		Nummer	Namn	Sjö
46	Bockön	Råvarp		62	Sandudden	Lelång
47	Baldersnäs	Laxsjön		67	Gummenäsön	Lelång
48	Ösan	Laxsjön		73	Krokfors	Västra Silen
49	Skåpanäset	Svärdlång		74	Storön – syd	Västra Silen
50	Trollviken	Svärdlång		75	Storön – öst	Västra Silen
51	Sundet	Svärdlång		76	Storön – väst	Västra Silen
52	Solsjöbodarna	Svärdlång		77	Skorved	Västra Silen
53	Skinäset – öst	Svärdlång		78	Fagerön	Västra Silen
54	Skinäset – väst	Svärdlång		82	Åsnabben	Östra Silen
55	Skifors	Svärdlång		85	Bada - syd	Östra Silen
56	Greaön	Lelång		87	N. Krokholmen	Östra Silen
57	Dalholmen	Lelång		88	S. Krokholmen	Östra Silen
58	Månsebäcken	Lelång		101	Edsbotten	Limmen
59	Herrenäs	Lelång		102	Hallsten	Ömmeln
60	Åkerkärrsudden	Lelång		104	Kasviken	Östra Silen
61	Taraldsön	Lelång		105	Lövön	Västra Silen

Tabell 10. Kortare vandringsleder och motionsspår med kommunalt samordningsansvar

Namn	Längd	Markägare	Nyttjanderättshavare	Beskrivning	Tillgänglighet
Långevi vandringsleder	3–10 km	Flera	Fritidskontoret	Ett flertal motionsspår och leder utgår från Långevi idrottsplats i Bengtsfors. Skidspår vintertid.	Elljusspåret på 3,2 km är belagt med asfalt.
Lysetjärnsleden	5 km	Flera	Fritidskontoret	Led runt Lystetjärn som utgår från Majberget.	
Brända berget-leden	11 km (kan förkortas till 9 km)	Göteborgs stift	Fritidskontoret	Led runt Bengtsbrohöljen med utgångspunkt från Majberget.	
Billingsfors motionsspår	3 km	Göteborgs stift	Samhällsföreningen Billingsfors för Alla	Utgår från Lövåsvallen. Vintertid prepareras skidspår, även längre än 3 km.	
Hälsans stig, Dals Långed	6 km	Flera	Fritidskontoret	Lättillgängligt promenadstråk genom Dals Långed.	Leden går i huvudsak längs befintliga, belysta vägar.
Dals Långed Norra	2,5, 5 och 7 km	Jonas Eriksson	Oklart. Kommunen betalar driftsbidrag.	Spåren utgår ovanför Ekhagsskolan. Skidspår prepareras vintertid.	2,5 km-slingan är belyst.
Dals Långed Södra	4 och 7 km	Flera	Vikens byalag. Kommunen betalar driftsbidrag.	Spåren utgår från Mustadfors, vid Viken	
Bäckefors elljusspår	2,6 och 5 km	Bonnier Skog AB	Bäckefors IF Kommunen betalar driftsbidrag.	Utgår från Bäckeullen. Skidspår av olika längd prepareras vintertid.	Belysning
Kärleksstigen Bäckefors	1,2 km	Kommunen	Fritidskontoret	Stigen utgår från Gamla brukets vandrarhem i Bäckefors. Informationsskyltar längs vägen.	
Vammerviksleden	3 och 5 km	Flera	Oklart, avtal saknas	Led längs Västra Silens strand mellan Gustavsfors och Vammerviken. Vid Vammerviken finns en 3 km lång rundslinga.	

Tabell 11. Leder inom naturreservat

Namn	Längd	Huvudman	Beskrivning
Ösan	1,8 km	Kommunen	Rundslinga som passerar rastplatser och ett vindskydd i DANO:s regi. Inom Ösans naturreservat.
Danshöjden	2,5 km	Väst kuststiftelsen	Rundslinga med utgångspunkt från reservatparkeringen.
Skåpenäs	1,8 km	Väst kuststiftelsen	Enkelled med förbindelse med leden i Ösan.
Skarsdalsbergen/Egersknatten	5 km	Väst kuststiftelsen	Genom Skarsdalsbergens naturreservat går Nordenleden som passerar utsiktsplatsen vid Egersknatten.
Baldersnäs	5 km	Väst kuststiftelsen	Vältrampad stig som passerar flera rastplatser.
Åsnebo	2,2 km	Väst kuststiftelsen	Rundslinga med utgångspunkt från reservatparkeringen.
Skärbo	0,6–7,5 km	Väst kuststiftelsen	Fyra vandringsleder med rastplatser längs vägen.
Tisselskog	2 km	Väst kuststiftelsen	Rundslinga som är hårdgjord mellan parkeringen och hållristningarna.
Ånäsebäcken och Dackehögen	1,5 och 4 km	Väst kuststiftelsen	Från reservatens gemensamma parkering utgår två rundslingor.
Buterud	ca 10 km varav ca 3 km inom kommunen	Väst kuststiftelsen	Genom reservatet går en enkelled med start i Håverud.

Tabell 12. Långfärdsleder

Namn	Längd	Markägare	Nyttjanderättshavare	Beskrivning
Pilgrimsleden	Totalt 100 km varav 20 km i Bengtsfors	Flera	Fritidskontoret i samarbete med Väst kuststiftelsen	Pilgrimsleden Dalsland passerar genom kommunens östra utkanter. På sträckan finns två vindskydd att övernatta i.
Nordleden	28 km	Flera	Fritidskontoret	Enkelled längs Lelång mellan Bengtsfors och Gustavsfors. Vandringen kan kombineras med dressin, buss, cykling eller paddling. Leden passerar utsiktspunkten Egersknatten och ett vindskydd i DANO:s regi.
Torrskogsleden	25 km	Flera	Torrskogs byalag Kommunen betalar driftsbidrag. Vara med!	Torrskogsleden startar vid Torrskogs bygdegård. Möjlighet att även vandra kortare slinga.

Tabell 13. Turismcykelleder

Namn	Beskrivning	Huvudman	Hemsida
Unionsleden	Leden går mellan Karlstad och norska Moss. Den passerar Dals Långed och Bengtsfors och fortsätter norrut, väster om sjön Lelång.	Grensekomiteen Värmland, Östfold.	Unionsleden.com
Lelångenleden	Leden går mellan Årjäng och Uddevalla. Den passerar kommunen i nord-sydlig riktning genom Gustavsfors, Bengtsfors, Billingsfors, Dals Långed, Ödskölt och Bäcke-fors. Leden går öster om sjön Lelång.	Västkuststiftelsen	lelangenleden.se
Vänerleden	Leden går runt Vänern. Den går genom kommunens sydöstra del, bl a genom Dals Långed.	Vänernsamarbetet – en ekonomisk förening med 13 kommuner runt Vänern	vanerleden.se
Dalslandsleden		Svenska cykelsällskapet	

Tabell 14. Samlingslokaler m.m.

Plats	Typ av anläggning	Ägare	Nyttjanderättshavare	Driftsbidrag
Gustavsfors	Folkets Hus	Gustavsfors Folkets Hus förening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Vårviks	Bygdegård	Vårviks bygdegårdsförening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Torrskogs	Bygdegård	Torrskogs bygdegårdsförening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Odéon Bengtsfors	Samlingslokal	Klipprosens nykterhetsförening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Skåpafors	Folkets Hus	Skåpafors Folkets Husförening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Mustadfors	Folkets Hus I	Mustadfors Folkets Husförening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Steneby	Samlingslokal	Steneby bygdegårdsförening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Ödskölts	Bygdegård	Ödskölts bygdegårdsförening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Bäckegården	Samlingslokal	Bäckefors Hembygds och Framtidsförening	Samma som ägare	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Årbols f.d. skola	Samlingslokal och gymnastiksal	Årbols företagscenter	Bengtsfors kommun. Gymnastiksalen.	Utsedd som kommunal samlingslokal med kommunalt bidrag.
Gammelgården	Friluftsmuseum	Bengtsforstraktens Hembygdsförening		Drivs med kommunalt bidrag.
Halmens hus	Museum	Halmens hus ideell förening		Drivs med kommunalt bidrag.
Valhall	Folkpark	Folkparken Valhall ideell förening		Drivs med kommunalt bidrag.
Decibels lokal, Dals Långed	Bastu, samlingslokal	Dals Långeds utvecklingsråd		Drivs med kommunalt bidrag.
Tingshuset, Alltorp	Museum	Bengtsfors kommun		Drivs med kommunalt bidrag.
Bäckefors hembygdsmuseum	Museum	Bengtsfors kommun		Drivs med kommunalt bidrag.

Tabell 15. Idrottsplatser, hockeyrinkar, idrottshallar, ridhus.

Plats	Typ av anläggning	Ägare	Nyttjanderättshavare	Driftsbidrag
Bergevi, Laxarby	Fotbollsplaner med omklädningsrum	Laxarby IF	Samma som ägare	Får driftbidrag från kommunen
Klockerudsvallen	Fotbollsplaner med omklädningsrum	Ärtemarks IF	Samma som ägare	Får driftbidrag från kommunen
Långevi	Fotbollsplaner med omklädningsrum	Kommunen	Långevi Anläggningsråd	Får anläggningsbidrag från kommunen
Knöstviken	Ridhus och stall	Kommunen	Bengtsfors Ridklubb	Får anläggningsbidrag från kommunen
Lövåsvallen	Fotbollsplaner med omklädningsrum	Billingsfors IK	Samma som ägare	Får driftbidrag från kommunen
Ekhagsvallen	Fotbollsplaner med omklädningsrum	Dals Långeds IK	Samma som ägare	Får driftbidrag av kommunen
Bäckeavallen	Fotbollsplaner med omklädningsrum	Bäckefors IF	Samma som ägare	Får driftbidrag av kommunen
Gustavsfors	Hockeyrink	Gustavsfors IF	Gustavsfors IF	Får driftbidrag av kommunen
Skåpafors	Hockeyrink	Skåpafors IF	Skåpafors IF	Får driftbidrag av kommunen. Arrendeavtal med markägare
Billingsfors	Hockeyrink	Billingsfors För Alla	Billingsfors För Alla	Får driftbidrag från kommunen
Bäckefors	Hockeyrink	Bäckefors IF	Bäckefors IF	Får driftbidrag från kommunen
Årbolshallen, Ärtemark	Sporthall	Årbols företagscenter	Flera olika	Får driftbidrag från kommunen
Sporthallen, Bengtsfors	Sporthall	Bengtsfors kommun	Flera olika	
Franserudshallen, Bengtsfors	Sporthall	Bengtsfors kommun	Flera olika	
Lövåsen, Billingsfors	Bollhall och gymnastiksal	Bengtsfors kommun	Flera olika	
Ekhagshallen, Dals Långed	Sporthall	Bengtsfors kommun	Flera olika	
Bäcke Bäckefors	Bollhall och gymnastiksal,	Bengtsfors kommun	Flera olika	

Tabell 16. Utegym och lekplatser.

Plats	Typ av anläggning	Ägare	Nyttjanderättshavare
Billingsfors	Utegym	Billingsfors gymnastikförening	Samma som ägare
Sidan Södra, Bengtsfors	Utegym	Bengtsfors kommun	Samma som ägare
Utegym Dals Långed	Utegym	Dals Långed IK	Samma som ägare
Utegym Bäckeфорs	Utegym	Bäckeфорs hembygds och framtidsförening	Bäckeфорs hembygds och framtidsförening
Blekerigatan, Bengtsfors	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Bäckenvägen, Bengtsfors	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Centralparken, Bengtsfors	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Grindgatan, Bengtsfors	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Sågudden, Bengtsfors	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Lövåsen, Billingsfors	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Baståsen, Billingsfors	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Aktivitetsparken, Bäckeфорs	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Bergvägen, Dals Långed	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Jenseruds byalag
Hallingbacken, Dals Långed	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Minetsvägen Dals Långed	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Tallmovägen, Dals Långed	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun
Gustavsfors	Kommunal lekplats	Bengtsfors kommun	Bengtsfors kommun